

Leestekst – De rechten van de maker

Wat is auteursrecht?

De Auteurswet geeft jou als maker van een verhaal, foto, tekening, filmpje, muziek of welk kunstwerk dan ook, het recht om te beslissen wat er met jouw werk gebeurt. Dat heet auteursrecht en dat krijg je automatisch als je jouw werk hebt gemaakt. Daar hoef je helemaal niets voor te doen. Wat je gemaakt hebt moet alleen wel origineel zijn. Je mag het niet hebben nageaapt van een ander, maar in je eigen woorden of op je eigen manier. Het is daarmee herkenbaar als jouw werk. Jouw dagboekverhalen wil je waarschijnlijk voor jezelf houden, maar jouw opstel, foto of tekening mag misschien wel op de website van de school of in de krant. Dat bepaal jij als maker en zo kan je ook met auteursrecht geld verdienen als anderen jou willen betalen om jouw werk te lezen, zien of horen of een exemplaar van jouw werk willen kopen.

Is mijn werk ook beschermd?

Alles wat jij origineel maakt, kan worden beschermd door het auteursrecht. Het maakt niet uit of het mooi of lelijk is en door wie het is gemaakt. Het hoeft zelfs niet eens af te zijn, als het maar al te zien of te horen is. Een verhaal in je hoofd is niet beschermd, maar je eigen verhaal op papier wel. Dat geldt voor alles dat je hebt gemaakt. Dus ook voor gedichten, brieven, foto's, filmpjes, videogames, muziek en apps. Een idee of een onderwerp alleen wordt niet door het auteursrecht beschermd. Je mag dus iets maken over een onderwerp waarover ook andere mensen iets gemaakt hebben. Dus als jij een filmpje maakt en tegelijkertijd staan er nog 20 kinderen hetzelfde te filmen, dan heb jij nog steeds het auteursrecht over jouw eigen film. Dat komt, omdat jij het filmpje hebt gemaakt met jouw eigen ideeën en op jouw eigen manier. Laat iedereen in de klas maar een opstel over hetzelfde onderwerp schrijven en je zult zien dat geen een opstel hetzelfde is. Ze zijn allemaal origineel, tenzij het opstel van je buurman of buurvrouw is overgeschreven.

Welke rechten heb jij als maker?

Jij mag als maker bepalen wat er met jouw werk gebeurt. Als iemand jouw werk wil gebruiken, aanpassen of overnemen, moet hij eerst toestemming vragen aan jou. Je kunt verschillende afspraken maken voordat mensen iets met jouw werk kunnen doen. Bijvoorbeeld: 'Je moet mijn naam bij mijn werk schrijven' (bijvoorbeeld met het teken © met jouw naam erbij), 'Je moet geld betalen om mijn werk te gebruiken', 'Je mag niks aan mijn werk veranderen' of 'Jij bent de enige die mijn werk mag gebruiken, niemand anders'.

Jouw werk laten zien of horen

Door het auteursrecht mag jij als enige beslissen of je jouw werk aan anderen wilt laten zien of horen, en hoe je dat wilt doen. Jij beslist of een door jou gemaakte foto op een website mag staan, of jouw zelf geschreven verhaal door anderen mag worden gelezen, of jouw zelfgemaakte filmpje of muziekje op YouTube mag. Jij beslist dus of jouw werk "openbaar" gemaakt wordt. Openbaar betekent dat meer mensen het kunnen zien en horen dan jouw familie en vrienden. Als jij zelf jouw filmpje of muziekje op internet hebt gezet, mag iedereen ernaar kijken en luisteren, maar dan mogen anderen het niet op een andere manier gebruiken zonder jouw toestemming.

Jouw werk kopiëren

Door het auteursrecht mag ook niet iedereen zomaar kopieën van jouw werk maken. En ook niet overschrijven, natekenen, namaken of nadoen, ergens anders opslaan, rippen (van cd's), downloaden en streamen (van muziek en filmpjes). Kopieën maken mag alleen wel voor eigen gebruik en voor school, maar dan krijgen de makers daar wel een vergoeding voor.

Jouw naam erbij zetten

Met de dingen die jij maakt, zeg je ook iets over jezelf. Je laat ermee zien wat je mooi of belangrijk vindt, of juist lelijk en naar. Je laat er soms ook mee zien wat je voelt, bijvoorbeeld in een gedicht of een lied. Als mensen naar jouw creaties kijken of luisteren, zien ze ook een beetje wat voor persoon jij bent. Het auteursrecht beschermt jouw persoonlijke band met jouw creatie, dat heet "persoonlijkheidsrecht". De maker heeft er recht op dat zijn naam op of bij zijn werk wordt geplaatst. Zo kan een ander niet net doen alsof hij het heeft gemaakt in plaats van jij.

Je werk beschermen tegen misbruik of beschadiging

Door het persoonlijkheidsrecht kun je ook iets doen tegen mensen die jouw werk beschadigen of gebruiken voor iets wat jij helemaal niet wilt. Bijvoorbeeld als iemand jouw tekening verandert. Of iemand heeft jouw tekst op een rare website gezet, zodat het net lijkt of jij dat goed vindt. Dat is natuurlijk niet oké. Het is jouw unieke werk en dat moet zo blijven.

Hoe lang heb je auteursrecht?

Je bezit het auteursrecht over jouw werk, zolang je leeft. Na je dood gaat jouw auteursrecht over naar jouw kinderen of andere erfgenamen. Zij bepalen dan wat er met jouw werk mag gebeuren. De bescherming van auteursrecht duurt tot 70 jaar na de dood van de maker.